

ფილმების გამოყენება იდიომების სწავლებაში

თეონა თედორაძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

e-mail: tedoradze.t@gmail.com

<https://doi.org/10.52340/lac.2022.788>

ინგლისური ენის როგორც სწავლების, ასევე სწავლის პროცესში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება იდიომების გამოყენებას. ინგლისური ენა განსაკუთრებით მდიდარია იდიომებით. მშობლიურ ენაზე მოსაუბრეები იდიომებს ძალიან ხშირად იყენებენ. ხშირია იდიომების გამოყენება როგორც ტექსტებში, ისე სიმღერებსა და ფილმებში. იმისათვის, რომ სტუდენტები სრულყოფილად საუბრობდნენ ინგლისურ ენაზე, მნიშვნელოვანია იდიომების ცოდნა და გამოყენება.

იდიომებს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს სწავლების პროცესში. კვლევა განაპირობა იმ ფაქტმა, რომ სტუდენტები იდიომების სიტყვა-სიტყვით თარგმანს ცდილობენ, რაც განაპირობებს მათ არასწორ გაგებას. სტატიის მიზანია ხელი შეუწყოს სტუდენტებს იდიომების ათვისებასა და გამოყენებაში, განვიხილავთ ფილმების ჩართვას სწავლებაში და იმ მეთოდებს, რომლებიც პრიორიტეტად მიგვაჩნია იდიომების სწავლებისას.

იდიომების მრავალი განმარტება არსებობს. ჰ. ფაულერის თანახმად [Fowler 1996], იდიომა არის ფრაზა, რომლის მნიშვნელობაც განსხვავდება მასში შემავალი ცალკეული სიტყვების იმ მნიშვნელობისგან, რაც მათ ლექსიკონში აქვთ. სწორედ ეს განაპირობებს იდიომის მნიშვნელობის გაგების სირთულეს. მ. რობერტის ნაშრომში "The Science of Idiom" იდიომის უჩვეულო განმარტებას ვხვდებით. ის წერს, რომ იდიომა ისტორიის მენტალური ძეგლია, რომელიც ეთნოსის და ხალხის მიერ იქმნება [Roberts 1944,297]. ბევრი მეცნიერი იდიომებს ლექსიკური ფენომენის ყველაზე მნიშვნელოვან ქვეკატეგორიად მიიჩნევს, რადგან იდიომების სათანადოდ გამოყენების უნარი არის ენის სრულყოფილების გასაღები. შესაბამისად, ენის სწავლების პროცესში იდიომების სწავლების იგნორირება შეუძლებელია. იდიომა არის გამოთქმა, რომლის მნიშვნელობის გამოტანა შეუძლებელია პირდაპირი განმარტებებიდან. ლექსიკური ერთეულები და ლექსიკური მარაგის გაუმჯობესება ენის შესწავლის პროცესში ერთ-ერთი მთავარი საკითხია.

ენის შემსწავლელთა გარკვეული ნაწილი ლექსიკის შესწავლის დროს ისევ ტრადიციულ მეთოდს იყენებს, რაც სიტყვების მექანიკურად დამახსოვრებას გულისხმობს.

ასევე, გამოიყენებენ ინგლისური სიტყვების და, შესაბამისად, იდიომების ჩამონათვალს, რომელთაც თან ახლავს ქართული ეკვივალენტები და ცდილობენ მათ დაზეპირებას. რაც შეეხება იდიომებს, მიგვაჩნია, რომ მათი სწავლება გაცილებით ხელსაყრელია კონტექსტში.

იდიომები დაკავშირებულია სხვადასხვა თემებთან: ცხოველები, ზღვა, სპორტი, სხეულის ნაწილები, საჭმელი, სასმელი, ფერები, ადამიანების და ადგილების სახელები, მხედველობა, სმენა, გემო, ყნოსვა და შეხება (McCarthy, M., & O'Dell Felicity. (2008). იდიომებს ვიყენებთ ფიზიკური გარეგნობის აღსაღწერად, ხასიათის, პიროვნული თვისებების, სამსახურის, წარმატების, ჯანმრთელობის ან ავადმყოფობის აღსაღწერად. ბევრი იდიომა წარმოიქმნა ტექნოლოგიური ინოვაციების შედეგად, ბევრიც მოდის იმ დროიდან, როცა ადამიანი მუშაობდა მიწაზე.

საილუსტრაციოდ წარმოვადგენთ რამდენიმე ნიმუშს, სადაც იდიომები უკავშირდება:

1. ფერმის ცხოველებს (don't count your chickens; take the bull by horns).
 2. სოფლის ცხოვრებას, ტრანსპორტს (strike while the iron is hot; put the cart before the horse)
 3. მეცნიერებას და ტექნოლოგიას (we are on the same wave length; I need to recharge my batteries)
 4. გართობის და სპორტის სამყაროს (dice with death; play the second fiddle).
 5. ლიტერატურულ ან/და ისტორიულ წყაროებს sour grapes; the streets are paved with gold).
 6. ბიბლიურ სიუჟეტებს ან უილიამ შექსპირის ნაწარმოებებს (true salt on the earth; ships that pass in the night).
 7. სხეულის ნაწილებს (use your head; she broke his heart).
 8. გრძნობებს და ემოციებს (in seventh heaven; in high spirits; love at first sight).
- არის იდიომები, რომლებსაც უჩვეულო გრამატიკული სტრუქტურა გააჩნიათ. არის შემთხვევები, როცა ზმნა, ზედსართავი სახელი, კავშირი ან წინდებული გამოყენებულია, როგორც არსებითი სახელი:
- ა. ზედსართავი სახელი, როგორც არსებითი სახელი (all of a sudden; through thick and thin;)
 - ბ. ზმნები, როგორც არსებითი სახელები (The do's and don'ts; on the make).
 - გ. კავშირები და წინდებულები, როგორც არსებითი სახელები (Ifs and buts, on the up and up; the ins and outs).
 - დ. უთვლადი არსებითი სახელები, როგორც თვლადი არსებითი სახელები (The living daylight and in all weather) (Stathi, 2006).

ენის სწავლების პროცესში ძალზედ მნიშვნელოვანი და ეფექტურია ფილმების ჩართვა. ფილმები იძლევა ენის გამოყენების შესაძლებლობას ავთენტურ გარემოში და იმ კულტურულ კონტექსტში, რომელშიც ამ ენაზე საუბრობენ. ფილმები ასევე ეხმარება სტუდენტებს კრიტიკული აზროვნების უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებაში. ფილმების მეშვეობით ხდება გაგებაზე დაფუძნებული სწავლა-სწავლება. ფილმები იძლევა კონტექსტუალურ ინფორმაციას და ავითარებს ინტერაქციულ უნარს, რაც ასევე დიდ

ინტერესს იწვევს სტუდენტებში. ყოველივე ეს პოზიტიურ ზეგავლენას ახდენს მოტივაციაზე. ამასთანავე, ფილმები გართობის ერთ-ერთი სასიამოვნო რესურსია ენის ათვისების პროცესში. ისინი უზრუნველყოფენ რეალურ სწავლის გარემოს რეალური სცენების წარდგენით. იმისათვის, რომ დაეხმაროს სტუდენტებს ენის დაუფლებაში, მასწავლებელმა უნდა უზრუნველყოს ისინი ხარისხიანი, საინტერესო და უახლესი მასალებით.

ჯ. ჰარმერი აღნიშნავს, რომ ფილმები შეიძლება გამოვიყენოთ, როგორც დამხმარე ვიზუალური საშუალება როგორც სწავლების, ისე სწავლის პროცესში [Harmer 2001, 282]. ფილმები შეიძლება გამოვიყენოთ ისტორიის, მეცნიერების, ადამიანური ქცევის თუ ნებისმიერი სხვა საგნის სწავლების პროცესში. ზოგიერთი ფილმი კი ინფორმაციულობასთან ერთად თავშესაქცევიცაა და სასიამოვნო საყურებელი, რაც, შესაბამისად, სწავლის პროცესსაც სასიამოვნოს ხდის.

რაც შეეხება ფილმის შერჩევას, ამისათვის უ. ვიდიასტუტი [Widiastuti 2011] რამდენიმე კრიტერიუმს გვთავაზობს, რომლებიც უნდა გავითვალისწინოთ: 1 - ფილმი საინტერესო უნდა იყოს და ენის შემსწავლელს მისი ყურების სურვილი უნდა ჰქონდეს. 2 - ვიდეო უნდა იყოს სრული. შესაბამისად, უნდა იყოს შერჩეული ისეთი კლიპები ან ფრაგმენტები, რომლებიც მეტნაკლებად დასრულებულ ამბავს გადმოსცემენ და მსმენელისთვის ადვილია სიუჟეტის აღქმა.

ასევე მნიშვნელოვანია 3 - ფილმის ხანგრძლივობა და 4 - შინაარსის რელევანტურობა.

მ. დანანს [Danan 2004, 67] რამდენიმე საყურადღებო მიზეზი მოჰყავს იმის დასტურად, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია აუდიოვიზუალური მასალები. პირველი მიზეზი არის ის, რომ ისინი აუმჯობესებენ სტუდენტების მოსმენის გაგების უნარს. აუდიოვიზუალური მასალა ეხმარება სტუდენტებს ვიზუალურად წარმოიდგინონ ის, რაც ესმით; და ბოლოს, ეს მასალები ზრდის ენის გაგების შესაძლებლობას და იძლევა დამატებითი კოგნიტური უპირატესობების მთელ ჯაჭვს, მაგალითად, აღქმის და გაანალიზების უფრო სიღრმისეულ პროცესს.

ფილმებს სტუდენტები რეალურ სიტუაციაში გადაჰყავს. საწყის ეტაპზე მნიშვნელოვანი და ეფექტურია ფილმები სუბტიტრებით. სუბტიტრები ნ. ზანონის მიერ განმარტებულია, როგორც ეკრანის ქვემოთ დაბეჭდილი სიტყვები უცხო ენაზე ან ფილმის ენაზე და გვიჩვენებს იმ სიტყვებს, ფრაზებს და წინადადებებს, რომლებსაც მსახიობები წარმოთქვამენ [Zanon 2006, 47]. ის ასევე სუბტიტრების რამდენიმე ტიპს გამოჰყოფს:

1. ბიმოდალური სუბტიტრები (ინგლისური დიალოგები ინგლისური სუბტიტრებით).

2. სტანდარტული სუბტიტრები (ინგლისური დიალოგები შემსწავლელთა მშობლიურ ენაზე სუბტიტრებით).

3. რევერსული ანუ შებრუნებული (reversed) სუბტიტრები (როცა დიალოგები არის შემსწავლელთა მშობლიურ ენაზე, ხოლო სუბტიტრები არის ინგლისურ ენაზე).

ჩვენ მიერ ჩატარებულ კვლევაში მონაწილეობა მიიღო ოცდახუთმა (25) სტუდენტმა, რომელთა ენობრივი დონე ერთნაირი იყო (B1). ზემოთ ჩამოთვლილი კრიტერიუმების

გათვალისწინებით, კვლევის მასალად გამოვიყენეთ ოთხი მხატვრული ფილმი. კვლევა ოთხი ფილმის გამოყენებით ვაწარმოეთ. ესენია ნორა ეფრონის „თქვენთვის წერილია“ (“You’ve got Mail”), გარი ვინიკის „წერილები ჯულიეტას“ (“Letters to Juliet”), პოლ ველიანდის „პატარძლის მეგობარი“ (“Made of Honor”) და ნენსი მეიერსის „შვებულება“ (“Holiday”). სტუდენტებს ურიგდებოდათ სავარჯიშოები და კითხვარი, რომლებიც ამოწმებდა, თუ რამდენად გაიგეს ფილმი.

ნორა ეფრონის ფილმში „თქვენთვის წერილია“ ბევრ იდიომას ვხვდებით *Bite the dust; Jumping down your throat; Put me out of Business; Crossed my mind; Down to earth; Pandora’s box; Get tongue-tied; From the bottom of my heart; Gut feeling; Go to the mattresses; Fight to the death; Float like a butterfly, sting like a bee; Out of hand; Wild guess; Jumping all over you; Living out of a suitcase.*

სტუდენტებმა ბევრი იდიომა აღმოაჩინეს და დაამუშავეს გარი ვინიკის ფილმიდან „წერილები ჯულიეტას“ (“Letters to Juliet”): *love at first sight; a cold fish; fall at one’s feet; hit the sack; tough as old boots; under one’s wing; I’m a chicken; out of bounds; follow your heart;*

პოლ ველიანდის ფილმში „პატარძლის მეგობარი“ ვხვდებით შემდეგ იდიომებს - *break one’s heart; steal someone away; all of a sudden out of nowhere; love at first sight; take a deep breath; every step of the way; open one’s eyes; for old times’ sake.*

იდიომების გამოყენებით განსაკუთრებით გამოირჩეოდა ნენსი მეიერსის ფილმი „შვებულება“. ფილმიდან სტუდენტებმა განსაკუთრებით ბევრი იდიომა შეისწავლეს: *head over heels; down to the wire; srew up; sweat like a pig; put out of misery; fall out of love; be behind the wheel; lay eyes on somebody; fall in love; off the hook; change one’s mind; mess up; get away from; as a matter of fact; for God’s sake; nuts; time is up; hang out; be into; pretty up; fall for; get over; hit a wall; be in love with; fall in love; tied up; come to senses; take time; square peg in a round hole; break one’s heart; waltz in; go uot with someone; take care; make senses.*

კვლევამ აჩვენა, რომ სტუდენტებისათვის სწავლის პროცესში ფილმების გამოყენებას საკმაოდ დადებითი ზეგავლენა ჰქონდა. მათ შეისწავლეს უამრავი ფრაზა, იდიომა და სლენგი.

ასევე, მნიშვნელოვანი ეფექტი ჰქონდა ერთი და იმავე ფილმის მეორედ ან რამდენჯერმე ნახვას. კვლევაში მონაწილე სტუდენტებმა აღნიშნეს, რომ ფილმების ყურება არის საუკეთესო საშუალება ინგლისური ენის ლექსიკის გაუმჯობესების, გამდიდრების და დაუფლების პროცესში. ბიზნესური სუბტიტრები ეხმარება მათ დაინახონ და გაიგონონ ყველა სიტყვა. ჩატარებული კვლევის შედეგად სტუდენტებმა შეისწავლეს უამრავი იდიომა, რითაც ასევე გაიუმჯობესეს მოსმენის და საუბრის უნარები.

ლიტერატურა:

1. Danan, M. (2004) Captioning and subtitling: Undervalued language learning strategies. *Meta* 49,66-67
2. Flower, H. *Dictionary of Modern English Usage*

3. Harmer. J. 2001. *The Practice of English Language Teaching*. London: Pearson education Limited
4. McCarthy, M., & O'Dell Felicity. (2008). *English Idioms in Use*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Roberts, M.H. "The Science of Idiom: A method of inquiry into the cognitive design of language. *PMLA* (Publications of the Modern Language Association of America), 1944: 291-306
6. Stathi, K. (2006). "Corpus Linguistics meets Cognitive Linguistics: A Frame Work of the Analysis of Idioms." *German Cognitive Linguistics Association* . 27-9.
7. Widiastuti, W. 2011. *Enrich Student's Vocabulary Using Theme Based Youtube Video*. Unpublished Thesis. Surakarta: University Sebelas Maret.
8. Zanon, N. (2006). *Using Subtitles to Enhance Foreign Language Learning*. *Porta Linguarum*, 6, 41-52.

Teona Tedoradze
Batumi Shota Rustaveli State University

Using Movies in Teaching Idioms

Abstract

The use of idioms is very important in the process of learning and teaching English. English is especially rich in idioms. Native speakers use idioms very often. Idioms are frequently used in texts as well as in song lyrics and movies. In order for students to be fluent in English, it is important to know and use idioms. Therefore, special attention should be paid to the study of idioms in the teaching process. The research was also triggered by the fact that students try to translate idioms literally, which leads to their misunderstanding.

The purpose of this article is to discuss the methods and tools that help students master and use idioms. One of the most successful and priority methods is to include films in the idiom teaching process. 25 students participated in the study. We conducted the research using four films. As a result of the research, students explored numerous idioms, thus also improving their listening and speaking skills.